Kunstner pluss industri ble maleri

Både fabrikkarbeidere på sponplatefabrikken Arbor og innbyggere i Hattfjelldal får en kunstnerisk opplevelse hver eneste dag takket være sponplatefabrikkens nye, maleriske utsmykking.

Av ifi.no

Mange assosierer fabrikker med grå, gamle bygninger - og med god grunn. Ofte er ikke fabrikkfasader et vakkert syn, men i den lille dalen Hattfjelldal har stedets hjørnesteinsbedrift, sponflatefabrikken Arbor, fått en real, "kunstnerisk oppussing". Veggmaleriet har fått navnet " Industrialisering i rødt, hvit og blått og bak det uvanlige kunstverket står den svenske kunstneren Per Enoksson i samarbeid med Nordsjö. Ideen til den annerledes utsmykkede arbeidsplassen kom gjennom prosjektet Kruttfjellvegen, et samarbeidsprosjekt mellom grenseområdene Hattfjelldal i Norge og Tärnaby og Hemavann i Sverige, som blant annet skal fremme lokale verdier, næringsliv og øke kontakten mellom landene.

Fra bunad til bilde

Den lille kommunen Hattfjelldal med sine ca. 1500 innbyggere har til nå kanskje vært mest kjent for å være opphavet til det vakre mønsteret på Nordlandsbunadens sjal og forkle. Med et veggmaleri på vel 3000m2 på Arbors fabrikkfasade midt i sentrum har kommunen fått et nytt landemerke.

- Vi valgte en slik utsmykking for å bidra til et fint nærmiljø og gjøre noe vi kan være stolte av på fabrikken, sier Bjørn M. Jarmund, administrerende direktør i Arbor-Hattfjelldal A/S.

Prosessen med å tenke nytt rundt fabrikkens utforming startet i 2005. Flere forslag til utsmykking i form av maleri og skulpturer kom inn. I januar 2008 ble kunstneren Per Enokssons forslag valgt, og prosessen med å fremskaffe riktig maling og testing fulgte, med ferdigstillelse sommeren 2009.

- De største utfordringene har vært valg av kunstnerens farger;fargene er spesielle og Nordsjö fikk en del utfordringer, og kompromisser måtte inngås for å få farger som vil holde noen år i vær og vind, forklarer den administrerende direktøren på Arbor. Fargeutfordringene ble beseiret, og i høst ble trolig Norges største maleri erklært for åpnet.

- Vi tror kunstverket betyr mye for trivselen, både for fabrikkens ansatte og lokalsamfunnet. Samtidig er det noe å være stolt over og vi kanskje kan bli kjent for, mener Jarmund, som gjerne anbefaler andre bedrifter å gjøre det samme

Fargerik industrialisering

For å realisere et slikt prosjekt trengs det ikke bare ideer, prosjektmidler og en sprek bedriftsledelse, men selvsagt også en kunstner som evner å jobbe med store formater. Den svenske kunstneren Per Enoksson, som opprinnelig er fra Tärnaby, var en av dem som fikk prøve seg. Han har utdannelse fra Kunstakademiet i Oslo og er i dag en veletablert kunster med atskillige utstillinger bak seg blant annet i Stockholm, Oslo og New York.

- Jeg sendte inn mine forslag og materialer og vi møttes og diskuterte ideene. Inspirasjonskildene mine har vært selve fabrikkfasaden med de litt kubistiske formene, sponplateproduksjonen inne i fabrikken og omgivelsene rundt. I tillegg er jeg inspirert av den avdøde amerikanske maleren Barnett Newmanns maleri "Who is afraid of red, yellow and blue" forteller Enoksson.

Tittelen på maleriet og Newmans abstrakte ekspresjonistiske stil har inspirert den svenske kunstneren helt siden tiden på Kunstakademiet, og det har vært med på i gi Norges største maleri navnet "Industrialisering i rødt, hvitt og blått" - i tillegg til at flere områder på fabrikken også er malt i disse fargene.

Painting by numbers

Enoksson utformet forslag der ulike sider på fabrikken illustrerer ulike ting. En side er for eksempel inspirert av naturen rundt, en annen av sponplatene på vei ut i verden og en tredje av kubistiske former i bygget. I tillegg skulle byggets farger tåle både hardt vær, være mest mulig lysbestandige og harmonere med omgivelsene rundt. Med ande ord var det mange utfordringer kunstneren og Nordsjö fikk i hende og løste på en funksjonell og modernistisk måte.

- Vi måtte male opp noen prøver flere ganger for å finne de riktige fargene. Litt syrlige og dype farger ble valgt som en kontrast til omgivelsene rundt fabrikken som er preget av varme farger. I tillegg måtte det være farger med god lysbestandighet, forklarer kunstneren.

Selve maleprosessen ble utført av Enoksson og arbeidere på fabrikken.

- Jeg malte de vanskeligste partiene, mens fabrikkansatte malte de lettere. Det vil si at de malte etter "colours by numbers"-metoden, som innebærer at felter er kodet med tall som betyr en spesiell farge, opplyser Enoksson.

Kunst og næringsliv - fremtidens partnere?

Den svenske maleren håper flere får øynene opp for mulighetene som ligger i et samarbeid mellom næringsliv og kunstnere.

- Jeg håper flere fabrikkeiere kan være interessert i å gjøre slike ting. Fabrikker må ikke være grå og kjedelige, og farger betyr mye i hverdagen. Gjennomtenkte løsninger på farger og design kan være med

på å vise bedriftens intensjoner og visjoner, samt gi ny status, poengterer han.

Enoksson kan godt tenke seg flere slike prosjekter og håper at den nydesignede sponplatefabrikken kan inspirere både lokalbefolkning og bedriftseiere til å bruke mer farger!